

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

© Сорока М.В., 2008

Висвітлено актуальність підвищення регіональної інвестиційної привабливості ідентифікацією відповідних чинників впливу. Дослідження запропоновано здійснювати з використанням кластер-аналізу та програмного середовища Statistica 6.0. Наголошено на тому, що виділення окремих кластерів дає змогу розпізнати регіони, які не можуть повністю використовувати свій потенціал, а також порівнювати інвестиційну привабливість підприємств у цих регіонах з метою підвищення інвестиційної активності на мезорівні. Обґрунтовано доцільність впливати на ефективність реалізації інвестиційної стратегії розвитку досліджуваних підприємств прийняттям маркетингових управлінських рішень.

In this article the urgency of increase of regional investment attractiveness by identification of factors of influence is described. Researches are offered for carrying out with using of the cluster-analysis and program Statistica 6.0. It is emphasized that allocation separate clusters allows to distinguish regions which cannot use wholly the potential, and also compare investment attractiveness of the enterprises in these regions to the purpose of increase of investment activity at a mezzo-level. It is proved expediency to influence efficiency of realization of investment strategy of development of the investigated enterprises by making of marketing decisions.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Актуальності набуває проблематика регіональної конкурентоспроможності як здатності регіону розвивати та захищати свої конкурентні переваги. Одним із критеріїв, за яким можна здійснити оцінку конкурентоспроможності регіону, є інтенсивність залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій [1].

Інвестиційна привабливість регіонів дедалі частіше опиняється у полі зору влади, міських громад, підприємців-інвесторів, які намагаються залучити в Україну і конкретні її регіони інвестиції в обсязі, необхідному для нормального економічного розвитку.

Довготривалий ефективний розвиток областей можна забезпечити не лише випуском муніципальних облігацій, а й за умови активної інвестиційної діяльності в них. Важливо залучити до співпраці як іноземних, так і національних інвесторів.

Як і в будь-якій іншій державі, в Україні є регіони-лідери за критерієм інвестиційної привабливості: м. Київ і декілька провідних промислових областей (Донбас, Дніпропетровськ). Однак є ще два десятки регіонів із приблизно подібними між собою (але, на жаль, невисокими) показниками обсягів залучених інвестицій. Отже, для відновлення високих темпів промислового виробництва у цих регіонах, розвитку їх інвестиційної інфраструктури та підвищення рівня рентабельності та конкурентоспроможності стратегічно важливих підприємств необхідно на основі аналізу чинників впливу на обсяги інвестицій, залучених у виробництво промислової продукції, збільшити інвестиційну привабливість окремих територій (галузей, підприємств). Тоді можна буде вирішити проблему гетерогенності інвестиційного простору, а також підвищити ефективність використання інвестиційного потенціалу регіонів України.

Подолання інвестиційної непривабливості окремих регіонів вимагає чітких і скоординованих зусиль, складовою частиною яких має стати визначення конкретних пріоритетів інвестиційної політики. Необхідна чітка постановка інвестиційних та інноваційних пріоритетів розвитку економіки регіонів, яка б сприяла формулюванню об'єктивних цілей та напрямків реалізації інвестиційної стратегії підприємствами, зокрема у секторі промисловості, що вимагає особливої уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інвестиційна привабливість може розглядатися на рівні держави, галузі, регіону і, врешті-решт, підприємства. Підприємство у цій системі є кінцевим пунктом вкладення коштів, де реалізуються конкретні інвестиційні проекти. Для інвестора, що має на меті довготривалу співпрацю, не буде цікавим з економічної, т. з. інвестування коштів, наприклад, у приладобудівне підприємство, якщо розвиток цієї галузі в масштабах національної економіки знаходиться у кризовому стані, а регіон характеризується негативною динамікою обсягів промислової продукції чи несприятливими умовами щодо інфраструктури, екології, контактів з міською та обласною владами тощо.

Це свідчить про важливість інформації стосовно рівня регіональної інвестиційної привабливості для інвесторів, які розглядають можливість участі у конкретному бізнесі, у конкретних галузі і регіоні. Адже підприємець, який збирається інвестувати у певну територію, всебічно розглядає її характеристики, оцінює її конкурентоспроможність. Вирішальним для прийняття рішення про вкладення капіталу є співвідношення показників: „інвестиційний потенціал” (характеризує можливості регіону щодо приваблення інвестицій) та „інвестиційний ризик” (характеризує ймовірність втрати інвестицій і доходу від них).

Підсумкове значення інвестиційного потенціалу і ризику для кожного регіону розраховується як питома вага цього показника у загальноукраїнському обсязі. На думку спеціалістів РА „Експерт-Рейтинг” [3], найбільшу силу впливу на інвестиційний потенціал мають природно-сировинний і соціально-трудова потенціали. Серед інвестиційних ризиків найбільший вплив на загальну величину ризику мають політичний, адміністративно-законодавчий, економічний і фінансовий ризики. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів, що складається цим рейтинговим агентством, дає узагальнений погляд на їхній потенціал і ризики, що можуть бути характерними для деякого інвестпроекту у визначеній області країни.

Слід зазначити, що рейтингова оцінка галузей національної економіки проводиться у формі розрахунку інвестиційного рейтингу за допомогою комплексного аналізу статистичної інформації про показники розвитку галузей та розрахунку індексів ділової активності. Згідно з рішенням уряду [4], до уваги беруться такі показники, як структура та динаміка обсягів виробництва і реалізації промислової продукції (робіт, послуг), частка експорту та імпорту в загальному обсязі виробництва, обсяги внутрішніх і зовнішніх інвестицій в галузевому перерізі, обсяги дебіторської та кредиторської заборгованості. Індеси ділової активності у галузевому перерізі є важливими показниками для інвесторів, що оцінюють інвестиційну привабливість галузей національної економіки.

Проблематику подолання неоднорідності інвестиційного простору держави досліджували багато науковців, зокрема Гриньова В.М., Кузьмін О.Є., Кулініч Т.В., Харламова Г.О., Старостіна А.О., Носова О.В., Хомич Л.В., Комарницький І.М., Ястремська О.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П., Великий Ю.М., Мамуль Л.О., Чернявська Т.А., Малімон Н.А. та ін.

Наявність значної диференціації між регіонами, поділ їх на порівняно благополучні й неблагополучні є наслідком колишньої директивної політики з розміщення виробництва. Створення механізму координації інвестицій з макро- до регіонального рівнів та з галузевого до підприємства розширює інвестиційні можливості підприємств, стимулює зростання інвестицій в економіку і зміцнює фінансову систему держави [20].

Варто зазначити, що негативний вплив на диспропорцію розподілу інвестицій в питаннях пріоритетності розвитку проявляється у наданні податкових пільг та лобіюванні інтересів окремих

регіонів, а саме: м. Києва, Дніпропетровської та Донецької обл., що є проявом дискримінації щодо інших регіонів [7].

Причинами, що зумовлюють концентрацію інвестиційних ресурсів та джерел інвестування в одних регіонах, а з іншого боку, слабкі позиції з інвестиційної діяльності та незначну інвестиційну привабливість в інших, є [8]:

- високий податковий і адміністративний тиск на бізнес, який намагається конкурувати, а не отримувати ренту;
- зниження рівня фондівіддачі, інфляція;
- вузькість внутрішнього ринку, викликана розподілом суспільного продукту;
- відсутність фактично більшості ринкових інститутів – корпоративного сектору, ринку цінних паперів, ринку землі, ринку нерухомості;
- відтік трудових ресурсів та капіталу із одних місцевостей на користь інших (передусім великих міст);
- неопрацювання органами місцевої влади механізмів складання інвестиційного портрета території;
- нестача оперативної інформації і внаслідок цього нерозвиненість зв'язків між суб'єктами ринку.

Подальше розшарування регіонів за рівнем інвестиційної активності стає перешкодою на шляху до формування єдиного національного господарського простору, зміцнення економічних зв'язків, становлення регіонів як суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності. Слабкі інвестиційні позиції окремих регіонів не дають змоги розширювати виробництво, розбудовувати господарський комплекс території, відповідно соціальна сфера не розвивається.

Стратегічне планування розвитку території сьогодні розглядається як один із найбільш перспективних та ефективних механізмів реалізації довготривалої регіональної політики в умовах посилення самоорганізації територіальних громад різних рівнів [9].

Серед стратегічних напрямків регіонального розвитку, визначених у «Державній стратегії регіонального розвитку України на період до 2015 року», планування території повинно бути основою ефективного використання територіального ресурсу під час реалізації таких пріоритетних напрямів, як «реструктуризація економічної бази окремих регіонів і створення умов для диверсифікації на новій технологічній основі»; «розбудова та модернізація інфраструктури, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості регіонів», «реформування адміністративно-територіального устрою» [10].

Останніми роками питанням забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в регіонах, використання інвестиційного потенціалу та оцінки інвестиційної привабливості як окремих суб'єктів господарювання, так і регіонів й країни загалом, приділяється значна увага науковців, серед яких: Є.І. Бойко, Р.М. Бойчук, О.П. Коюда, О.С. Кузьмін, М.Д. Лисенко, Н.О. Лісова, О.М. Ястремська [11–16] та ін. Особливо детально методика оцінки та підвищення інвестиційної привабливості розглянута у працях Кузьміна О.Є.

Проте є низка проблем, які залишаються предметом дискусій і обговорень вчених-економістів. Зокрема, йдеться про застосування комплексного підходу до оцінювання інвестиційної привабливості регіонів та забезпечення необхідного її рівня.

Інвестиційна привабливість – це характеристика доцільності щодо інвестування у нього в термінах здійснення інвестиційної діяльності з максимальним ефектом за мінімальних витрат. Але привабливість виробничо-господарських структур для інвесторів не може бути досягнута лише завдяки факторам її внутрішнього стану, оскільки її територіальна належність, а саме – сприятливість інвестиційного клімату держави (регіону) також впливають на рух і спрямування капіталу [19].

Інвестиційна привабливість є узагальнюючою характеристикою переваг і недоліків окремих напрямів і об'єктів з позиції конкретного інвестора. Під час дослідження цих характеристик формується рівень інвестиційної привабливості певних галузей економіки [5]. Водночас

інвестиційна привабливість регіонів — це інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позицій ефективності здійснення у них інвестиційної діяльності.

Узагальнюючи існуючі методики, оцінку і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів варто здійснювати за такими параметрами:

- рівнем загального економічного розвитку регіону;
- рівнем розвитку інвестиційної інфраструктури;
- демографічною характеристикою;
- рівнем розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури;
- ступенем безпеки інвестиційної діяльності в контексті законодавства, екології тощо.

У дослідженні інвестиційної привабливості певного регіону потрібно враховувати певні чинники [5]:

1. Загальноекономічний розвиток регіону:
  - питома вага регіону у ВВП України (обсяг валового регіонального продукту);
  - обсяг виробництва промислової та сільськогосподарської продукції на душу населення;
  - сальдо ввезення і вивезення споживчих товарів;
  - середня місячна заробітна плата робітників і службовців;
  - кількість промислових підприємств.
2. Економіко-географічний розвиток виробничої інфраструктури:
  - географічне розміщення регіону;
  - густота залізниць на 1000 кв. км території;
  - густота автомобільних доріг з твердим покриттям;
  - обсяг виробництва електроенергії на душу населення;
  - курортно-туристичне значення регіону.
3. Демографічне становище:
  - питома вага населення регіону в загальній чисельності населення України;
  - питома вага міських жителів у загальній чисельності населення України;
  - кількість зареєстрованих безробітних;
  - питома вага зайнятого населення в його загальній чисельності.
4. Розвиток ринкових відносин і комерційної інфраструктури:
  - кількість банків, страхових компаній, бірж;
  - питома вага приватизованих квартир;
  - питома вага промислових підприємств, викуплених колективами;
  - кількість спільних підприємств.
5. Інвестиційний ринок:
  - відношення середньої заробітної плати до максимальної;
  - рівень економічної злочинності;
  - кількість страйків на 1000 жителів.

Існують різні підходи до визначення інвестиційно привабливих регіонів та детальніше розглянемо кластерний аналіз як спосіб групування багатомірних об'єктів (величин). Полягає цей метод у поданні результатів окремих спостережень точками певного геометричного простору з подальшим виділенням груп як „згустків” цих точок [6]. Власне, „кластер” („cluster”) у перекладі з англ. й означає „гроно”, „скуплення”. Термін цей запропонував К. Тріон у 1939 р. Потенційні можливості кластерного аналізу є очевидними для виокремлення груп підприємств, що функціонують у подібних умовах або мають приблизно однакові результати діяльності, а також вирішення проблеми підвищення їх інвестиційної привабливості на основі ідентифікації чинників регіональної інвестиційної привабливості.

Цілі статті. Мета роботи – обґрунтувати актуалізацію проблеми підвищення інвестиційної привабливості регіонів, довести доцільність застосування інструментів кластер-аналізу та роботи у програмному середовищі Statistica 6.0 з метою виокремлення чинників впливу на зміну обсягів залучених інвестицій в регіони України, зокрема у машинобудівний сектор.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний простір України не є однорідним [2] – диспропорція розподілу інвестицій у регіональному та галузевому аспектах продовжує негативно впливати на темпи зростання національної економіки. Концентрація капіталу у центральному регіоні нашої держави, а також на сході, є характерною, оскільки зумовлена територіальним поділом праці. З метою залучення інвестицій у ті регіони, які найбільше їх потребують, важливо ідентифікувати фактори, що впливають на гетерогенність (неоднорідність) інвестиційного простору, класифікувати їх, спробувати оцінити і зменшити негативний вплив кожного з них. Отже, активізувавши інвестиційні зусилля, підприємства зможуть підвищити ефективність господарської діяльності.

Зменшення гетерогенності інвестиційного простору зумовить зростання інвестиційної привабливості менш розвинутих регіонів України, що сьогодні є пріоритетним завданням реформування економіки і відродження стратегічно важливих галузей промисловості (таких як машинобудування, паливно-енергетичний комплекс, фінансовий сектор, сільське господарство, легка і харчова промисловість тощо).

Деякі регіони вже активно працюють у напрямку залучення до співпраці фахівців (консалтингові і маркетингові агентства, інвестиційні компанії та банки) і розроблення стратегічних планів залучення інвестицій. У таких деклараційних документах висвітлюють корисну для потенційного інвестора інформацію: інвестиційні переваги регіону, рівень інноваційної активності в регіоні, показники фінансово-господарської діяльності основних підприємств по найбільш проблемних (що потребують інвестицій в найбільшому обсязі) галузях в регіоні; роблять акцент на неможливості повного використання потенціалу технологій та інновацій в регіоні, що зумовлено недостатнім рівнем фінансування інвестицій для розроблення і комерціалізації інноваційних товарів (проектів, послуг).

Пропонується використання економіко-математичних методів здійснення аналізу причин гетерогенності інвестиційного простору України згідно з таким алгоритмом:

- формування статистичної бази чинників впливу на обсяг залучених інвестиційних ресурсів по регіонах України;
- виявлення чинників впливу на обсяги залучених інвестицій по регіонах України із застосуванням кластерного аналізу;
  - побудова розширеної кореляційної матриці і виявлення чинників лінійного впливу;
  - побудова нелінійних регресійних залежностей і виявлення чинників нелінійного впливу (ті, які не впливають прямо на обсяг залучених інвестицій);
  - побудова багатофакторної моделі розподілу залучених інвестицій по регіонах України;
  - дослідження моделей (визначення коефіцієнта множинної кореляції, значущості коефіцієнтів за різних факторів впливу);
  - інтерпретація отриманих результатів і використання отриманих економіко-математичних моделей для аналізу і прогнозування інвестиційної активності в регіоні та галузі;
  - формулювання узагальненої задачі лінійного програмування перерозподілу часток залучених інвестицій між регіонами України.

Інвестиційну привабливість доцільно досліджувати із застосуванням інструментів кластерного аналізу з використанням програмного продукту Statistica 6.0. Як науковий напрям кластер-аналіз виник всередині 60-х років ХХ ст. і з цього часу активно розвивається, залишаючись одним з розгалужень статистичної науки. Такий інтенсивний ріст пояснюється здатністю інструментів кластерного аналізу моделювати операції групування. Ця функція є важливою не лише у статистиці, а й загалом у пізнанні, у прийнятті управлінських рішень, зокрема інвестиційного характеру.

Основна мета кластер-аналізу – виокремити у вихідних багатовимірних даних такі однорідні підмножини, щоб об'єкти всередині груп були подібні між собою, а об'єкти з різних – не подібні. Під „подібністю” розуміють близькість об'єктів у багатовимірному просторі ознак. Кожному ізольованому класу властивий свій закон розподілу ймовірностей. Варто зазначити, що кластери, виділені кластер-аналізом, не можуть бути виділені традиційними статистичними методами.

Ідея виділення однорідних груп у статистиці розглядається як задача групування вихідних даних. Якщо завдання полягає у вивченні факторів впливу на інвестиційні потоки в областях України, то необхідно розглядати як внутрішні, так і зовнішні чинники, переважна більшість яких має кількісний характер. Натомість вплив якісного параметра, притаманний чиннику "близькість до кордонів України", на обсяг інвестицій можна аналізувати в кожній окремій однорідній підмножині, отриманій внаслідок виділення окремих груп в багатовимірному просторі. Часто виділені за допомогою кластерного аналізу ізольовані групи об'єктів можна трактувати як якісно відмінні, тобто вважати, що в основі поділу є прихований якісний чинник, який необхідно віднайти та інтерпретувати з предметної точки зору. Проблема виміру близькості об'єктів у будь-яких методах класифікації лежить в центрі теорії вимірювання.

Дослідження гетерогенності інвестиційного простору вимагає певної стандартизації, яку можна здійснити, виявивши кластери однорідних за впливом чинників маркетингового середовища областей. З цією метою за даними 2005 – 2006 рр. було проведено кластерний аналіз у середовищі STATISTICA 6.0 за 21 чинником макросередовища з використанням трьох метрик близькості чинників:

- територія, тис. км²;
- кількість наявного населення на 1 січня 2007 р., тис. осіб;
- кількість зайнятих економічною діяльністю, тис. осіб;
- наявний дохід населення у розрахунку на од. ос., грн.;
- витрати населення у розрахунку на од. ос., грн.;
- середньомісячна заробітна плата, грн.;
- індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), відсотків;
- валовий регіональний продукт (у фактичних цінах), млн. грн. у 2005 р.;
- основні засоби (у фактичних цінах, на кінець року), млн. грн.;
- обсяг реалізованої промислової продукції, робіт, послуг (у фактичних цінах), млн. грн.;
- продукція сільського господарства у порівн. цінах, млн. грн.;
- введення в експлуатацію заг. площі житла, тис. м²;
- роздрібний товарооборот підприємств (у факт. цінах), млрд. грн.;
- обсяг наданих послуг (у факт. цінах), млн. грн.;
- експорт товарів і послуг, млрд. дол. США;
- імпорт товарів і послуг, млрд. дол. США;
- фін. результат від звич. діяльності до оподаткування, млрд. грн.;
- інвестиції в основний капітал (у факт. цінах), млрд. грн.;
- прямі іноземні інвестиції в регіони України, млн. дол. США;
- прямі іноземні інвестиції з регіонів України, млн. дол. США;
- індекси обсягів машинобудівної продукції.

Такий підхід дав змогу поділити регіони України на „однотипні” не за географічною ознакою, а за впливом цих чинників (таблиця).

Отже, було виявлено, що у 1-й кластер потрапили такі області України: АР Крим, Київська обл., Луганська обл., Львівська обл., Одеська обл., Полтавська обл. Водночас такі гіганти, як Дніпропетровська і Донецька області, утворили окремий кластер (4-й), окремий 5-й кластер – це м. Київ, у 2-й кластер увійшли Харківська і Запорізька області, усі інші області (загалом 16 регіонів) увійшли у 3-й кластер.

Статистичні дані (21 чинник, за якими проводився кластерний аналіз) за період 2001 – 2006 рр. по АР Крим, Київській, Луганській, Львівській, Одеській, Полтавській областях утворили репрезентативну вибірку і були досліджені на мультиколінеарність, тобто взаємозалежність, що дало змогу виявити сім незалежних чинників впливу на прямі іноземні інвестиції в регіони України (Y), млн. дол. США:

Валовий регіональний продукт, млн. грн. – X1.

Прямі іноземні інвестиції на одну особу, дол. США – X2.

Індекси обсягу продукції підприємств машинобудування за регіонами – X3.

Індекси споживчих цін, грудень до грудня поп. року; % – X4.

Питома вага регіонів України у загальнодержавному обсязі імпорту товарів, % – X5.

Питома вага регіонів України у загальнодержавному обсязі експорту товарів, % – X6.

Інвестиції в основний капітал, млн. грн. – X7.

Україна	№ з/п	1 метод	2 метод	3 метод	Підсумковий кластер
Автономна Республіка Крим	1	1	1	1	1
Вінницька	2	3	2	3	3
Волинська	3	5	3	3	3
Дніпропетровська	4	4	4	4	4
Донецька	5	4	4	4	4
Житомирська	6	5	3	3	3
Закарпатська	7	5	3	3	3
Запорізька	8	2	1	2	2
Івано-Франківська	9	3	2	3	3
Київська	10	1	1	1	1
Кіровоградська	11	3	2	3	3
Луганська	12	1	1	1	1
Львівська	13	1	1	1	1
Миколаївська	14	3	2	3	3
Одеська	15	1	1	1	1
Полтавська	16	1	1	1	1
Рівненська	17	3	2	3	3
Сумська	18	3	2	3	3
Тернопільська	19	5	3	3	3
Харківська	20	2	1	2	2
Херсонська	21	5	3	3	3
Хмельницька	22	3	2	3	3
Черкаська	23	3	2	3	3
Чернівецька	24	5	3	3	3
Чернігівська	25	3	2	3	3
м. Київ	26	4	5	5	5
м. Севастополь	27	5	3	3	3

Отримали багатofакторну модель виду (1):

$$Y = 84,9 + 0,008X_1 + 1,377X_2 + 0,0834X_3 - 0,493X_4 + 7,247X_5 - 18,82X_6 + 0,0014X_7 \quad (1)$$

з множинним коефіцієнтом детермінації $R^2 = 0,958$, що підтверджує щільність зв'язку. Критерій Фішера підтвердив адекватність моделі статистичним даним генеральної сукупності. За $F_{табл} = 2,29$ і ступенях вільності $K_1 = 7$, $K_2 = n - m - 1 = 42 - 7 - 1$ розраховане значення $F = 112,73$.

Аналіз коефіцієнтів за факторних ознак дає змогу стверджувати, що прямий вплив на прямі іноземні інвестиції в регіони України (Y) мають усі чинники, крім X4 – індекс споживчих цін, % і X6 – питома вага регіонів України у загальнодержавному обсязі експорту товарів, %, причому

зростання індексу обсягу продукції підприємств машинобудування за регіонами на 1 % впливає на збільшення прямих іноземних інвестицій на 83,4 тис. дол. США, а зниження питомої ваги регіонів України у загальнодержавному обсязі експорту товарів – до зменшення прямих іноземних інвестицій на 18,82 млн. дол. США.

Підсумовуючи, стає очевидним, що визначення рівня регіональної та галузевої інвестиційної привабливості за умови ідентифікації чинників впливу є передумовою прийняття управлінських інвестиційних рішень, що стане серйозним підґрунтям для підвищення інвестиційної привабливості підприємства в ринкових умовах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У роботі обґрунтована необхідність дослідження чинників впливу на формування і підвищення регіональної інвестиційної привабливості. Крім того, висвітлено регіональний та галузевий аспекти проблеми підвищення інвестиційної привабливості окремих територій, що є основою для проектування відповідних управлінських рішень на мікрорівні.

За допомогою методів кластер-аналізу у програмному середовищі Statistica 6.0 виділено кластер з шести регіонів (АР Крим, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Полтавської обл.), що дає змогу у подальших дослідженнях порівнювати однотипні машинобудівні підприємства з порівняно однаковими умовами діяльності на мезо- й макрорівні за критерієм інвестиційної привабливості.

Виявлення підприємства з недостатнім рівнем інвестиційної привабливості є передумовою розроблення інвестиційної стратегії розвитку підприємства. У перспективі бачиться доцільність дослідження чинників, що впливають на приплив інвестицій у Львівську область, зокрема у сектор промисловості – машинобудування. Крім того, планується побудувати багатофакторну модель з виокремленням тих чинників, які найбільше впливають на інвестиційну активність машинобудівного підприємства у цьому регіоні.

З огляду на те, що конкуренція регіонів України щодо приваблення більшої кількості інвестиційних ресурсів зростає, то інвестиційна привабливість регіонів поступово стає зоною уваги маркетологів. Під час розроблення стратегії інвестування потенційні інвестори враховують дані оцінок моніторингу підприємств галузі та регіону. Тому саме за допомогою маркетингового інструментарію доцільно вивчати мотиви прийняття потенційними інвесторами рішень про напрямки інвестування в Україні.

Статистичні дані у перерізі потрібних регіонів часто надходять із запізненням, а інформація про рівень інвестиційної привабливості кожного регіону, яка є робочим матеріалом для маркетингової служби, що займається налагодженням тривалої співпраці з потенційними інвесторами під час реалізації інвестиційної стратегії розвитку промислового підприємства, в потрібний момент у повному обсязі відсутня, важливим етапом досягнення цілей інвестиційної діяльності є маркетингова підтримка заходів з підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Ідентифікація та класифікація факторів впливу на регіональну інвестиційну привабливість – це лише один із аспектів маркетингової підтримки прийняття інвестиційних рішень. Проте цей етап реалізації інвестиційної стратегії розвитку необхідний для пришвидшення та оптимізації процесу приваблення інвестицій.

1. Бурдяк О.В. Конкуренцеспроможність регіонів як необхідна передумова зростання конкурентоспроможності країни. // <http://intkonf.org/burdyak-ov-konkurentospromozhnist-regioniv-yak-neobhidna-peredumova-zrostannya-konkurentospromozhnosti-krayini/>. 2. Неоднорідність інвестиційного простору України / Г.О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №2 (56). – С. 27–33. 3. Рейтингове агентство „Експерт-рейтинг” <http://expertra.com/index.php?temp=region>. 4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2004 р. № 208-р „Про схвалення

Концепції створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національної економіки, суб'єктів господарювання". 5. Статистика інвестиційної діяльності / В. Захожай, М. Кім // ПЕРСОНАЛ. Журнал інтелектуальної еліти. – 2007. – №8. – С.10–17. 6. Мандель И.Д. Кластерный анализ. – М.: Финансы и статистика, 1988 – 176 с. 7. Старостіна А.О., Мартов С.Є. Регіональний маркетинг: суть та особливості становлення в Україні // Маркетинг в Україні. – 2004. – №3. – С.55–57. 8. Відділ регіональної політики <http://www.niss.gov.ua/> // Національний інститут стратегічних досліджень. 9. Хомич Л.В. Стратегічні пріоритети. – 2007. – №4 (5) // [http://www.niss.gov.ua /book/StrPryor /St_pr5/19_Homych.pdf](http://www.niss.gov.ua/book/StrPryor/St_pr5/19_Homych.pdf). 10. Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2015 року.// www.kmi.gov.ua. 11. Бойко Є.І., Бойчук Р.М. Методичні рекомендації для оцінки інвестиційної привабливості підприємств. – Львів: Ін-т регіональних досліджень НАН України, 2003. – 26 с. 12. Кузьмін О.Є., Комарницький І.М. Нова парадигма оцінки інвестиційної привабливості регіонів: від конкретного до загального // Регіональна економіка. – 2002. – №4. – С.36–43. 13. Лысенко Н.Д. Комплексный подход к оценке инвестиционной привлекательности субъекта хозяйствования // Проблемы науки. – 2002. – №6. – С. 21–27. 14. Садеков А.А., Лисова Н.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки). – Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2001. – 272 с. 15. Ястремська О.М. Інвестиційна привабливість регіонів України: Наукові праці: Научно-технічний збірник №75 ДонДТУ. Серія економічна. – 2002. – № 49. – С.26–34. 16. Інвестиційний менеджмент / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий. – Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2005. – 664 с. 17. Мамуль Л.О., Чернявська Т.А. Нові методичні підходи до аналізу інвестиційної привабливості регіонів // Вісник економічної науки України. – 2005. – № 1(7). – С. 83–89. 18. Малімон Н.А. Інформаційне супроводження реалізації стратегії залучення інвестицій: додаткові переваги для міського та регіонального розвитку // Коммунальное хозяйство городов: Научно-технический сборник. – 2006. – №70. – С. 239–242. 19. Кулініч Т.В. Оцінювання та регулювання інвестиційної привабливості виробничо-господарських структур // Автореф. дис. канд. екон. наук. Спеціальність: 08.02.03 “Організація управління, планування і регулювання економікою”. Львів, 2004. 20. Носова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 3. – С. 119–137.